

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет документальних комунікацій та менеджменту**

ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

*Матеріали звітної наукової конференції викладачів,
аспірантів, співробітників і студентів кафедри
документальних комунікацій*

Рівне – 2010

ББК 73
Д 63
УДК 001.8

Документно-інформаційні ресурси: матеріали звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників і студентів кафедри документальних комунікацій, 19 лютого 2010 р.: тези доп. – Рівне: РДГУ, 2010. – 126 с.

Збірник складений на основі матеріалів наукової конференції, проведеної кафедрою документальних комунікацій. До нього ввійшли тези доповідей, в яких розглядаються актуальні питання інформаційно-аналітичної діяльності, інформаційних технологій та документного забезпечення в організаціях України.

Тези доповідей опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія:

Сілкова Г.В.	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри документальних комунікацій РДГУ;
Бабенко Ж.В.	викладач кафедри документальних комунікацій РДГУ;
Костенко М.С.	викладач кафедри документальних комунікацій РДГУ;
Попчук О.В.	викладач кафедри документальних комунікацій РДГУ

насамперед у базах даних Інституту наукової інформації (ISI) США; 2) бібліометрія являє собою кількісні дослідження, спрямовані не на одержання конкретної інформації про проблеми, а на виявлення довгострокових тенденцій, пов'язаних зі стратегічним моніторингом розвитку науки.

Саме бібліометричний аналіз можна розглядати як адекватну сучасним завданням систему аналізу та прогнозування, що відстежує всі значимі процеси в динаміці та взаємозв'язку. Даний метод, побудований на єдиному методологічному підході, програмі й інструментарії, надає можливість прогнозу майбутнього на основі виявлених закономірностей.

УДК 681.3.068+800.92

Ю.М. Марчук

ВИКОРИСТАННЯ МОВИ UML ДЛЯ СТВОРЕННЯ ПРОЕКТІВ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ З ДІЛОВОДСТВА

Як відомо, в другій половині ХХ ст. програмування перейшло на принципово іншу методологію: програмування з процедурного на об'єктно-орієнтоване програмування (ООП). Фундаментальними поняттями ООП є поняття класу і об'єкту. При цьому під *класом* розуміють деяку абстракцію сукупності об'єктів, які мають загальний набір властивостей і володіють однаковою поведінкою. Кожний *об'єкт* в цьому випадку розглядається як екземпляр відповідного класу. Об'єкти, які не мають повністю однакових властивостей або не володіють однаковою поведінкою, за визначенням не можуть бути віднесені до одного класу. ООП, як відомо, базується на таких трьох принципах: *ієрархії, інкапсуляції, поліморфізму*.

Широке розповсюдження методології ООП зробило вплив на процес розробки програм. Зокрема, процедурно-орієнтована декомпозиція програм поступилася місцем *об'єктно-орієнтованої декомпозиції*, при якій окремими структурними одиницями програми стали бути не процедури і функції, а класи і об'єкти з відповідними властивостями і методами. Як наслідок, програма перестала бути послідовністю зумовлених на етапі кодування дій, а стала *подієво керованою*. Остання обставина домінує і при розробці

широкого кола сучасних застосувань. В цьому випадку кожна програма є нескінченним циклом очікування деяких наперед визначених подій. Ініціаторами подій можуть бути інші програми або користувачі. При настанні окремої події, наприклад, натиснення клавіші на клавіатурі або клацання кнопкою миші програма виходить із стану очікування і реагує на цю подію цілком адекватним чином. Реакція програми при цьому теж зв'язується з наступними подіями. Для прикладу можна згадати відому програму діловодства Word. У ній, наприклад, натискання правої кнопки мишки призводить до аналізу ситуації і формування контекстного меню (списку альтернатив).

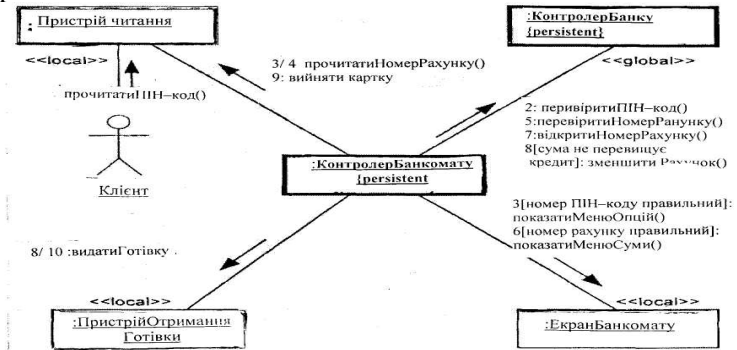
Найбільш істотною обставиною в розвитку методології ООП з'явилося усвідомлення того факту, що процес написання програмного коду може бути відокремлений від процесу проектування структури програми. Дійсно, до того, як почати програмування класів, їх властивостей і методів, необхідно визначити: чим же є самі ці класи. Більш того, потрібно дати відповіді на такі питання, як: скільки і які класи потрібно визначити для вирішення поставленого завдання, які властивості і методи необхідні для додання класам необхідної поведінки, а також встановити взаємозв'язки між класами.

Ця сукупність завдань не стільки пов'язана з написанням коду, скільки із загальним аналізом вимог до майбутньої програми, а також з аналізом конкретної предметної області, для якої розробляється програма. Всі ці обставини привели до появи спеціальної методології, що отримала назву методології об'єктно-орієнтованого аналізу і проектування (ООАП).

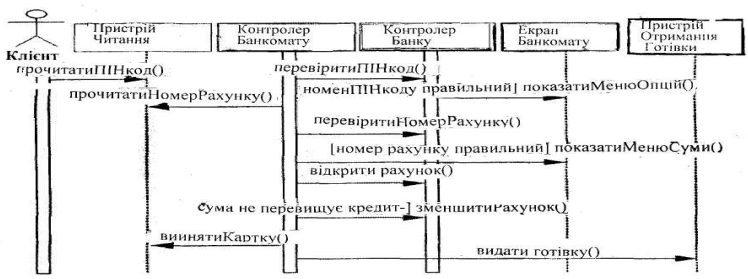
Важливою особливістю цієї сучасної програмної інженерії є тенденція спеціалізації в галузі розробки програм. Йдеться про появу таких фахівців, як системний аналітик, менеджер проекту, бізнес-аналітик і архітектор системи, які, разом із знанням мов програмування, повинні володіти методологією об'єктно-орієнтованого аналізу і моделювання (ООАМ) предметної області. Для системного інженера і інтегратора також важливо розбиратися в можливостях реалізації конкретних проектів і використовувати загальноприйнятую систему позначень для вирішення своїх завдань. Нарешті, програмісти, зайняті в

масштабних проектах, повинні чітко розуміти функціональні аспекти майбутньої програмної системи. До всіх цих категорій фахівців і призначена мова UML (Unified Modeling Language – Уніфікована Мова Моделювання), що дозволяє організувати ефективно і зрозуміле для всіх оперування із різноманітними класами об'єктів, в тому числі різного роду документами, що є фізичною основою діловодства.

Якщо висловлюватись спрощено, то мова UML –це сукупність щонайперше восьми діаграм: *варіантів використання, класів, стану, кооперації, діяльності, компонентів, послідовності, розгортання* щодо об'єктів, зв'язків між ними, певної предметної області. Разом ці діаграми складають так звану *інтегровану модель складної системи*, яка є результатом спілкування різноманітних спеціалістів і стартовим майданчиком для роботи програмістів в сучасних середовищах програмування (що наводяться далі). Наведемо, для прикладу, декілька зі згаданих діаграм.

Діаграма кооперації системи управління банкоматом

Діаграма послідовності системи управління банкоматом

В останні роки спостерігається активний інтерес до мови UML, про що свідчать десятки комерційних програмних інструментаріїв, призначених для автоматизації розробки програмного забезпечення на основі побудови попередньої об'єктно-орієнтованої моделі предметної області. Одним з найбільш могутніх інструментальних засобів цього класу як і раніше залишається широко відоме у вузьких корпоративних колах середовище IBM Rational Rose.

В даний час отримали широке застосування три нотації візуального моделювання: IDEF (Icam DEFinition), ARIS (Architecture of Integrated Information Systems) і UML. Саме остання з них все більш активно використовується корпоративними програмістами для розробки графічних моделей при виконанні програмних проектів. При цьому нові інструментарії розробки застосувань і відповідні середовища візуального програмування MS Visual Studio 6/.NET і Borland Delphi/ C++Builder /Jbuilder не тільки підтримують нотацію мови UML як базовий засіб моделювання програмних систем, але і дозволяють отримати виконуваний модуль програм на основі розробленої графічної моделі.

Цілком імовірно, що з часом елементи нотації мови UML використовуватимуться в навчальних програмах для навчання студентів найрізноманітніших спеціальностей. В усякому випадку, багато викладачів давно усвідомили обмеженість існуючих вітчизняних стандартів на розробку програмної документації, які не відображають сучасних тенденцій розвитку програмної інженерії. Як студенти, так і викладачі знайдуть в такому методичному підході цікаві можливості, які дозволять зрозуміти цілий ряд особливостей і перспектив професійної освіти в галузі сучасних інформаційних технологій

Слід зазначити ще одну галузь, в якій все більш активно використовуються графічні нотації, — це виконання робіт з приведення системи менеджменту якості у відповідність до стандарту ISO 9001:2000 в рамках сертифікації на підприємствах і компаніях. У цій галузі мова UML застосовується для візуального моделювання і **документування** бізнес-процесів, внаслідок чого розроблені діаграми і пояснення

до них надаються міжнародним сертифікаційним органам для отримання відповідного сертифікату.

Освоєння UML, як про це вже говорилося вище, дасть змогу підняти вивчення такої предметної області, якою є «документи» на більш високий рівень. Разом з тим вона буде слугувати для спілкування різного роду спеціалістів в цій сфері, обміну досвідом. Діаграми UML без сумніву можуть бути першим етапом до створення нових програмних продуктів з діловодства.

Розглянута в даній доповіді проблематика є одним з предметів курсу «Прикладні інформаційні системи», що читається для магістрів спеціальності 8.020105 «Документознавство та інформаційна діяльність». Запрошуємо ознайомитись з даним курсом для освоєння основ мови UML.

УДК 351.82:025.5(073)

О.В. Попчук

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТОВНІ КОМПОНЕНТИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ „ДОКУМЕНТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ”

У повсякденній діяльності будь-якої організації складаються документи, основне призначення яких – зафіксувати і передати інформацію, необхідну для здійснення управлінських функцій. Саме документи забезпечують реалізацію управлінських функцій, у них визначаються плани діяльності установи, фіксуються облікові і звітні показники та інша інформація. За допомогою документів відбуваються процеси систематизації управлінської інформації та контролю за виконанням управлінських рішень, визначаються форми і терміни зберігання задокументованої інформації, що значно впливає на ефективність управління в цілому. Отже, документ є засобом управлінської діяльності.

Оперативність і якість прийнятих рішень, ефективність їх виконання і діяльності організації в цілому залежать від того, як налагоджена робота з документами. Традиційно така сфера діяльності, яка пов'язана зі створенням та організуванням

ЗМІСТ

Секція "Документно-інформаційні ресурси"

<i>Бережняк О.В.</i> Документний потік місцевих видавництв як об'єкт бібліометричного аналізу	4
<i>Картюк Д.В.</i> Web – документи в структурі національного сегменту мережі Інтернет	6
<i>Костенко М.С.</i> Бібліометричний аналіз як напрямок документознавчих досліджень	8
<i>Марчук Ю.М.</i> Використання мови UML для створення проєктів програмних продуктів з діловодства	10
<i>Попчук О.В.</i> Основні завдання та змістовні компоненти навчального курсу "Документне забезпечення управлінської діяльності організацій"	14
<i>Ясьмо В.Д.</i> Інформаційні потоки: сутність, функції, завдання	17
<i>Гайдамака В.О., Попчук О.В.</i> Впровадження електронного документообігу в установах як актуальна проблема	22
<i>Глазкова М.С., Попчук О.В.</i> Класифікація управлінських документів: основні підходи	24
<i>Горчак О.В., Бережняк О.В.</i> Електронний документообіг установи як чинник її документаційного забезпечення	27
<i>Грибок Н.А., Ясьмо В.Д.</i> Інноваційні технології комплектування фондів	29
<i>Гриневич О.Я., Попчук О.В.</i> Нормативне забезпечення діловодства в Україні: історичний аспект	31
<i>Дубенський В.В., Марчук Ю.М.</i> Особливості методики обробки фотодокументів з використанням редактора Photoshop CS2	34
<i>Йосак Ю.В., Бережняк О.В.</i> Організація функціонування інформаційних потоків в установі	36

<i>Качановський Ю.В., Жук В.М.</i> Новітні інформаційні технології в системі документаційного забезпечення управління персоналом установи	38
<i>Киричук І.М., Бучковська О.Ю.</i> До проблем удосконалення системи управління кадрами	41
<i>Красовська І.В., Ясьмо В.Д.</i> Фонд управлінських документів (ФУД) як інформаційний ресурс	44
<i>Медведчук М.В., Ясьмо В.Д.</i> Проблеми та шляхи вдосконалення документно-інформаційного забезпечення регіональних органів управління	47
<i>Мельничук М.М., Попчук О.В.</i> Основні підходи до періодизації історії діловодства	49
<i>Назарук О.В., Ясьмо В.Д.</i> Завдання та переваги автоматизованих технологій інформаційного обслуговування користувачів	52
<i>Небувайло Л.В., Ясьмо В.Д.</i> Управлінський документ в системі управління	54
<i>Пантюк О.В., Попчук О.В.</i> Актуальні питання організації документообігу в державних установах ...	57
<i>Полюхови М.Ф., Ясьмо В.Д.</i> Фонд електронних документів як інноваційний інформаційний ресурс	58
<i>Твердохліб Ю.І., Попчук О.В.</i> До питання документного забезпечення органів місцевого самоврядування	61
<i>Токарська О.Г., Бережняк О.В.</i> Вторинні документи як результат діяльності інформаційної установи	63
<i>Швороб Г.М., Попчук О.В.</i> Особливості організації сучасного діловодства в Україні	66
<i>Шевчук І.С., Ясьмо В.Д.</i> Інноваційні технології збереження документних фондів	68
<i>Яковичина І.В., Ясьмо В.Д.</i> Документний фонд як компонент системи документальної комунікації	70

Секція "Актуальні проблеми інформаційної діяльності"

<i>Бабенко Ж.В.</i> Діяльність Національної бібліотек України для юнацтва як центру інформаційно забезпечення організаторів дитячого та юнацького читання у 90-ті рр. ХХ ст.	73
<i>Кукушкін О.М.</i> Аналіз обсягу та структури рекламно-комунікаційного ринку України у 2007-2009 роках та перспективи його розвитку в 2010 році	76
<i>Луцишина Т.С.</i> Роль бібліотеки ВНЗ в системі інформаційного забезпечення навчального процесу	78
<i>Сілкова Г.В.</i> Система інформаційного забезпечення регіонального управління	81
<i>Бабенко Ж.В., Залевська О.В.,</i> Інформаційна продукція як результат діяльності інформаційних установ	84
<i>Бабенко Ж.В., Немчук О.І.</i> Віртуальні довідкові служби як організаційна форма онлайн-сервісу	87
<i>Костенко М.С., Колодежна А.В.</i> Стан сучасного книжкового ринку України в сегменті галузевої літератури (за матеріалами бібліометричного моніторингу)	89
<i>Костенко М.С., Магазенюк О.А.</i> Інформаційні послуги в системі обслуговування користувачів інформаційних установ	91
<i>Костенко М.С., Цехмиструк О.П., Кравчук Н.Д.</i> Електронні періодичні видання наукових установ України в системі наукових комунікацій	93
<i>Антонюк В.Ф., Сілкова Г.В.</i> Інформаційна діяльність, її сутність та властивості	95
<i>Бондарчук Л.В., Марчук Ю.М.</i> Нормативно-правова база обробки інформації у виконавчих службах	97
<i>Войнаровська Н.С., Кукушкін О.М.</i> Місце і роль інформаційного менеджменту в системі управління державних органів влади та місцевого самоврядування в Україні.	99

Жук Н.С., Одемчук І.О. Безпека інформації як умова функціонування інформаційних систем	101
Зінчук Ю.Ю., Сілкова Г.В. Референт-помічник керівника: функції та завдання	103
Матеюк Р.В., Сілкова Г.В. Методи інформаційно-аналітичної роботи	105
Новак В.В., Ясьмо В.Д. Поліпшення патентно-інформаційного забезпечення користувачів	107
Пастушок О.В., Кукушкін О.М. Напрямки удосконалення асортименту інформаційних установ на основі результатів портфельного аналізу	110
Плем'яник В.Л., Сілкова Г.В. Інформаційні документи як засіб інформаційного забезпечення користувачів	112
Поворознік О.В., Сілкова Г.В. Менеджер інформаційної діяльності: форми підготовки	114
Сорокин С.Ю., Сілкова Г.В. Регіональні інформаційні центри та їх завдання	117
Тимощук А.В., Бабенко Ж.В. Онлайновий інформаційний сервіс в структурі інформаційних послуг	120

Наукове видання

ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

*Матеріали звітної наукової конференції викладачів,
аспірантів, співробітників і студентів кафедри
документальних комунікацій*

Комп'ютерна верстка та макет:

Попчук О.В., Федорук Л.М.

Підписано до друку 19.03.2010 р.

Папір друк. 60x84. Формат 1/16.

Ум. др. арк. 5,77. Наклад 50 прим. Зам. № 301/2.